Netspar

Network for Studies on Pensions, Aging and Retirement

Interactie tussen determinanten uitkeringssnelheid: Hoog-laag constructie, lumpsum uitkering, vaste daling en ingangsdatum

Servaas van Bilsen Johan Bonekamp Eduard Ponds

Aanleiding van ons onderzoek

- Huidige pensioencontracten bevatten tal van keuzemogelijkheden: **eerder stoppen** met werken, **hoog-laag** constructie, **verwacht uitkeringsprofiel** in WVP
- In de toekomst nog meer keuzemogelijkheden: **lumpsum** uitkering.
- Onderbelicht aspect: “in hoeverre brengen de keuzemogelijkheden het **levenslange** karakter van pensioenen in gevaar”

Mogelijkheid 1: Vervroegd uittreden

- Pensioenwet (Art. 62.1.b): Indien de pensioenovereenkomst de deelnemer … de mogelijkheid biedt de ingangsdatum van het ouderdomspensioen **te vervroegen** … waarborgt … die voldoet aan het vereiste van collectieve **actuariële gelijkwaardigheid**.
- Invulling door pensioenfondsen (onze lezing):

ABP	Vanaf 60ste levensjaar
bpfBouw & PMT	Pensioen moet groter zijn dan afkoopgrens
Zorg & Welzijn	Vanaf 55ste levensjaar (geboren voor 1965) of 5 jaar voor AOW leeftijd (geboren na 1965)
PME	Vanaf 55ste levensjaar

Mogelijkheid 2: Hoog-laag constructie

- Pensioenwet (Art. 63.1.a): De hoogte … kan na ingang variëren mits de laagste uitkering niet minder bedraagt dan **75%** van de hoogste uitkering.
- Pensioenwet (Art. 63.4): … wordt bij **variabele uitkeringen** de mate van variatie vastgesteld uitgaande van de **rendementsverwachtingen** …
- Invulling door pensioenfondsen (onze lezing):

ABP	Vanaf maximaal 75ste levensjaar een lager/hoger pensioen, AOW overbrugging telt niet mee
bpfBouw	Geen maximale duur, een bedrag ter grootte van 2 maal de AOW-uitkering tot de AOW-leeftijd buiten beschouwing mag worden gelaten
Zorg & Welzijn, PMT & PME	Maximaal 10 jaar

Mogelijkheid 3: Vaste daling in WVP

- Pensioenwet (Art. 63a.3): De hoogte van een variabele uitkering kan ook variëren door een, uiterlijk op de ingangsdatum van het pensioen vastgestelde, **periodieke vaste daling** of vaste stijging van de uitkering. De periodieke vaste daling bedraagt **ten hoogste 35% van het verschil tussen de parameter voor aandelenrendement en de risicovrije rente**.
- Extreem geval: **constant verwacht** uitkeringsprofiel … met risico op lage uitkering

Mogelijkheid 4: Lumpsum uitkering

- Kamerbrief Wouter Koolmees: Elke deelnemer krijgt met dit advies de keuze om een deel van zijn pensioenuitkering op pensioeningangsdatum op te nemen **als een bedrag ineens**. Dit deel zal **maximaal 10% bedragen van de waarde van het voor deze deelnemer opgebouwde ouderdomspensioen**.

Model setup

- We berekenen de impact van keuzevrijheid op de (bruto en netto) pensioenuitkering
- Benchmark geval:
  - Rentetermijnstructuur DNB
  - Prognosetafels AI
  - Geen partnerpensioen (alleenstaand)
  - AOW-leeftijd = 67; Toetredingsleeftijd = 25; voltijds
- Gevoeligheid:
  - Rentestand (niet in presentatie)
  - Afschaffing doorsneepremie (niet in presentatie)

Analyse: Eerder stoppen / Hoog-laag

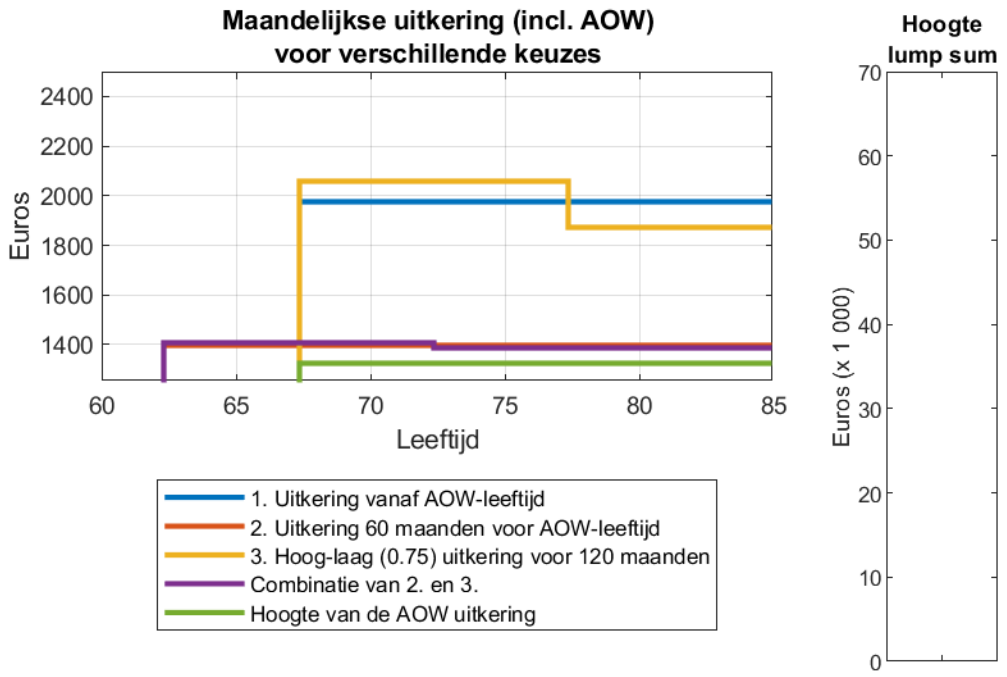

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 125000; doorsneepremie: "on"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

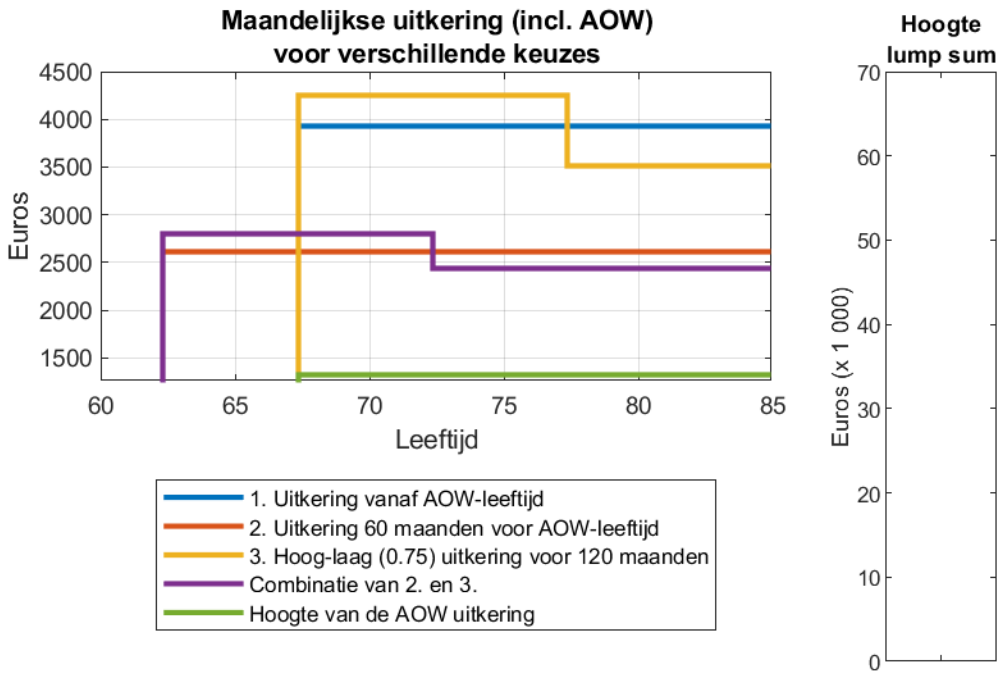

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 500000; doorsneepremie: "on"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

“Klein” tweede pijler pensioenpot

“Groot” tweede pijler pensioenpot

Analyse: Eerder stoppen / Hoog-laag

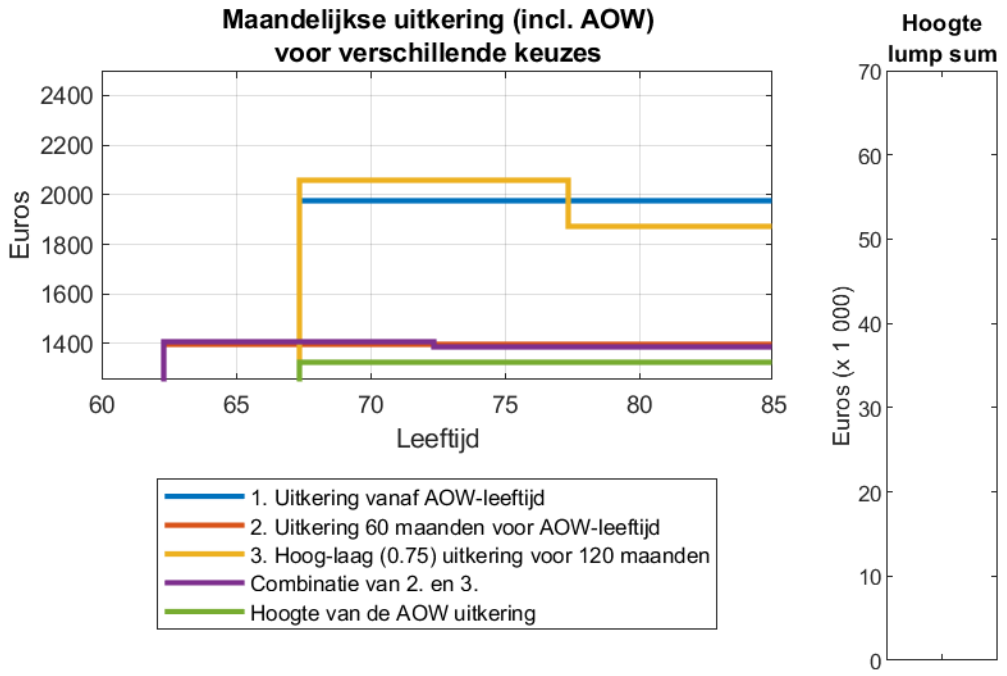

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 125000; doorsneepremie: "on"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

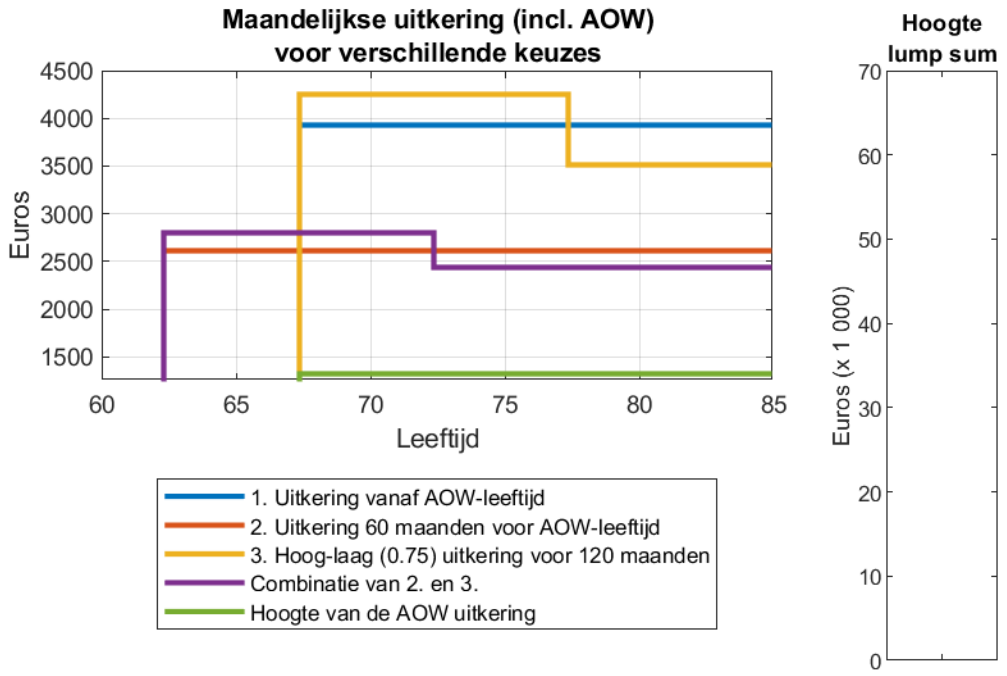

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 500000; doorsneepremie: "on"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

Inkomen t.o.v. 1. Uitkering vanaf AOW-leeftijd - op verschillende leeftijden

1.	2.	3. (70)	3. (80)	C. (70)	C. (80)
1.000	0.707	1.041	0.948	0.712	0.702

1.	2.	3. (70)	3. (80)	C. (70)	C. (80)
1.000	0.666	1.083	0.896	0.715	0.621

Analyse: Eerder stoppen / Hoog-laag

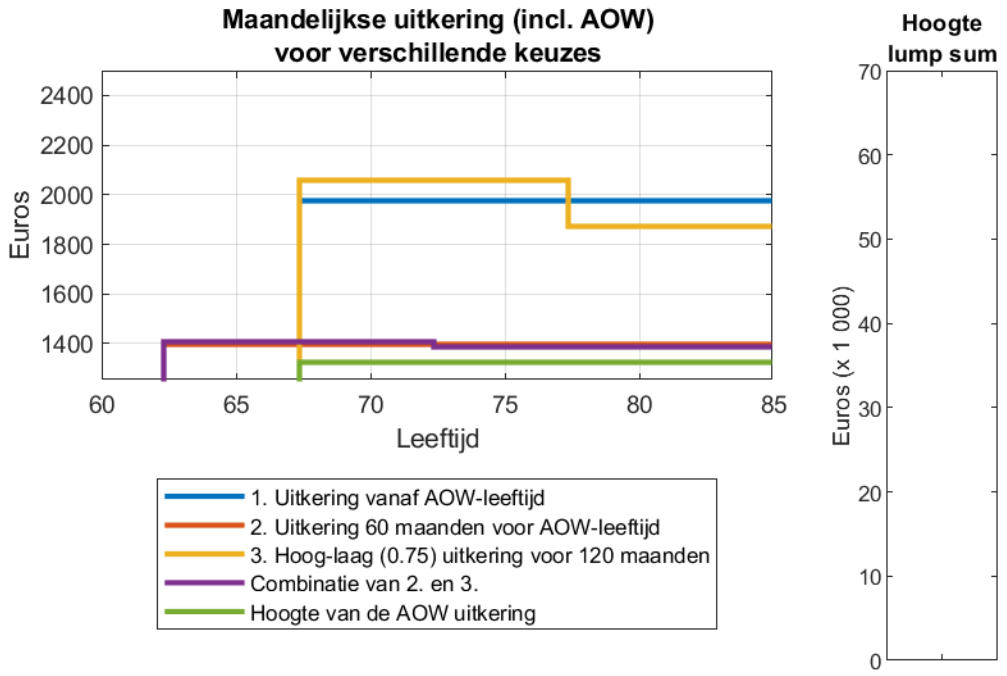

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 125000; doorsneepremie: "on"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

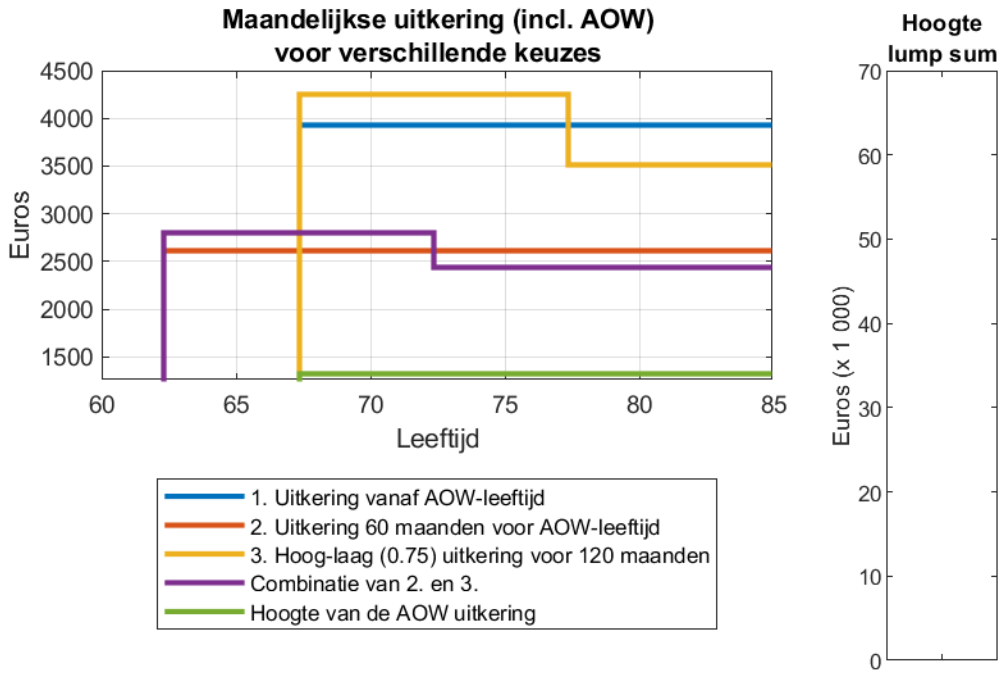

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 500000; doorsneepremie: "on"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

Inkomen t.o.v. 1. Uitkering vanaf AOW-leeftijd - verminderd met AOW-uitkering op verschillende leeftijden

1.	2.	3. (70)	3. (80)	C. (70)	C. (80)
1.000	0.111	1.125	0.844	0.127	0.095

1.	2.	3. (70)	3. (80)	C. (70)	C. (80)
1.000	0.496	1.125	0.844	0.570	0.427

Analyse: 10% Lumpsum

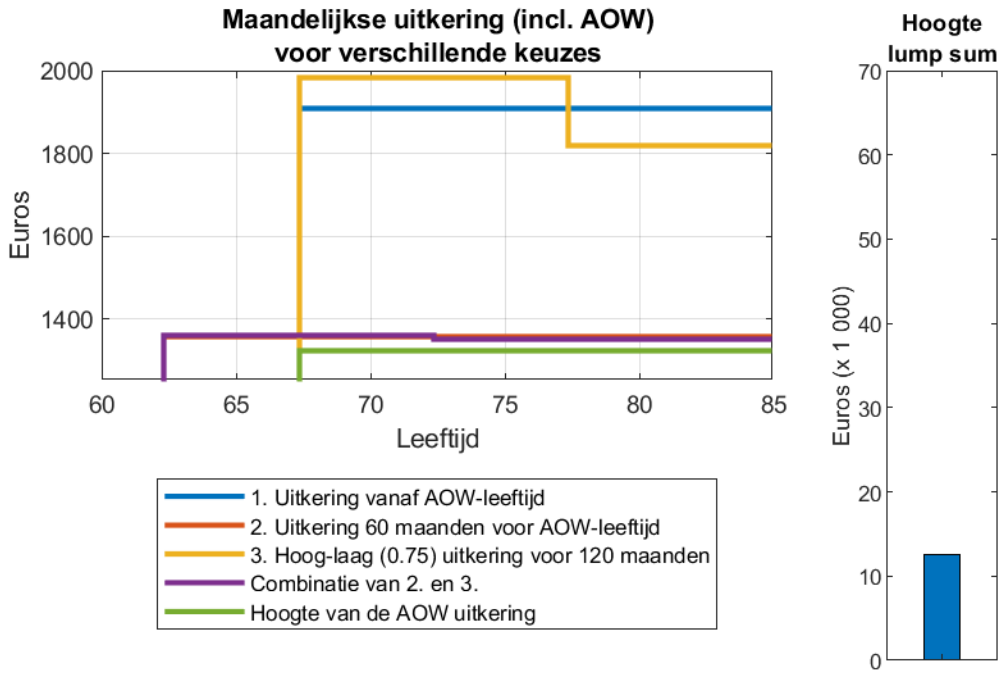

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 125000; doorsneepremie: "on"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

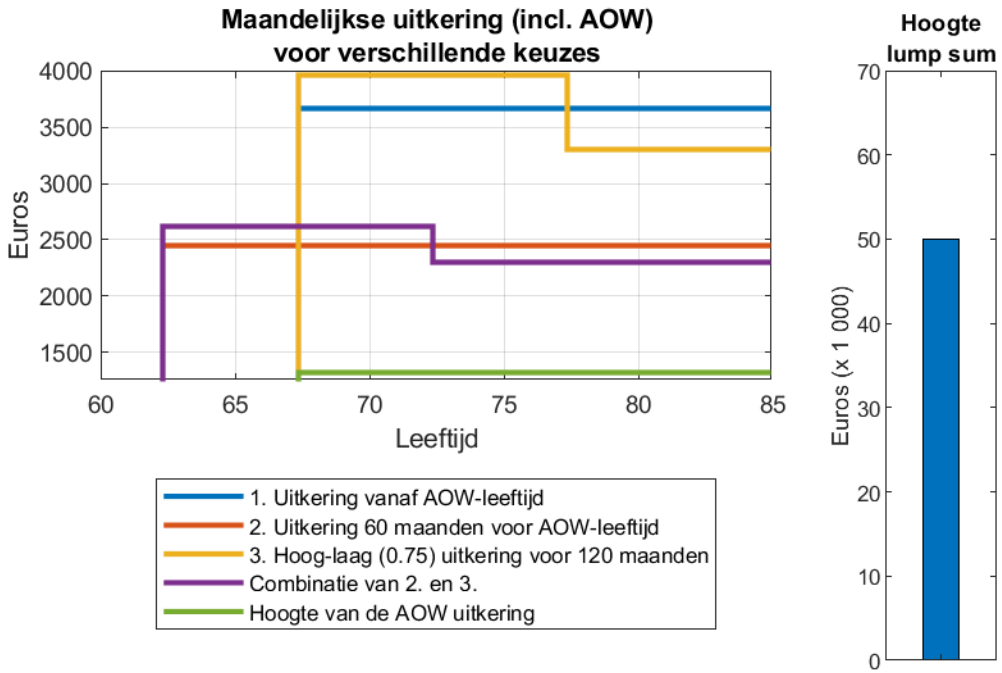

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 500000; doorsneepremie: "on"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

“Klein” tweede pijler pensioenpot

“Groot” tweede pijler pensioenpot

Analyse: 10% Lumpsum opeten

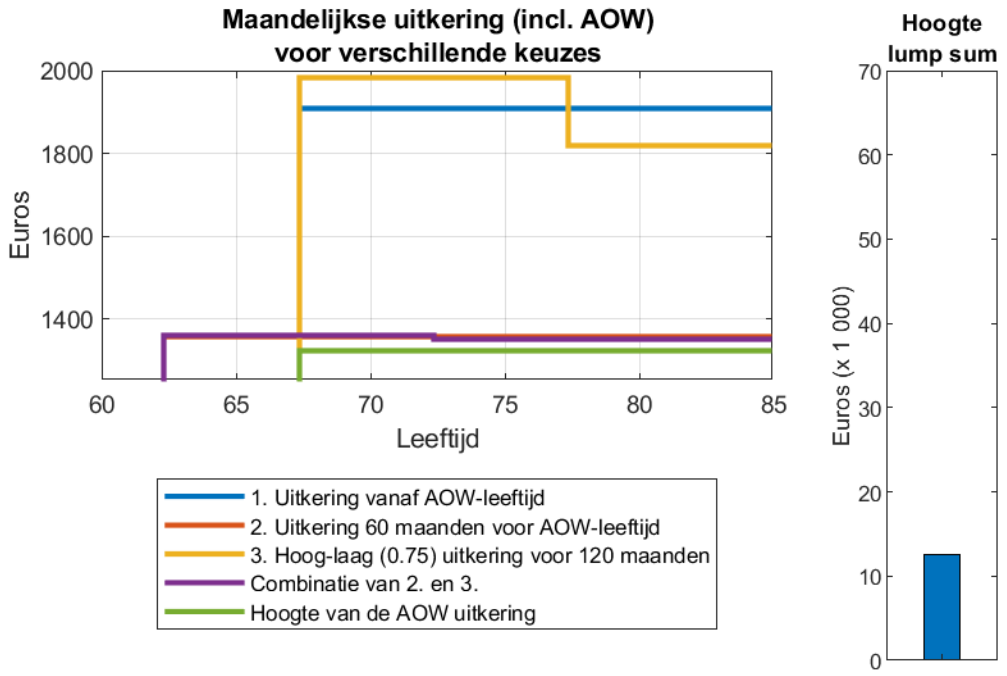

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 125000; doorsneepremie: "on"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

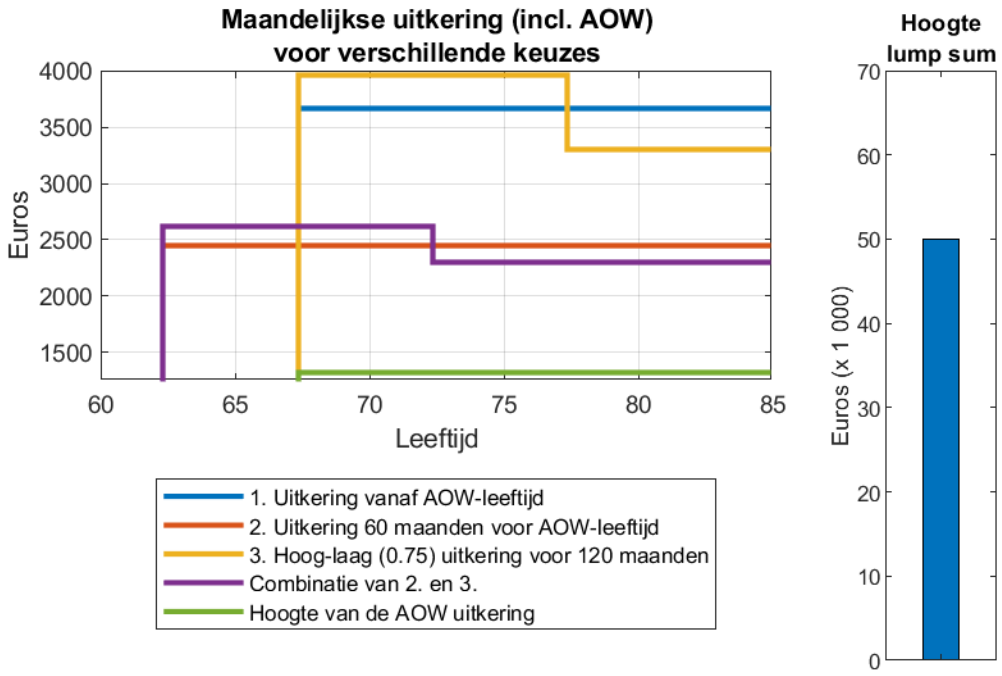

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 500000; doorsneepremie: "on"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

Inkomen t.o.v. 1. Uitkering vanaf AOW-leeftijd – verminderd met AOW-uitkering en opeten lump sum in drie jaar voor 1. en 3.

1.	2.	3. (70)	3. (75)	3. (80)
1.000	1.593	1.718	1.125	0.844

1.	2.	3. (70)	3. (75)	3. (80)
1.000	1.593	1.718	1.125	0.844

Analyse: WVP met vaste daling

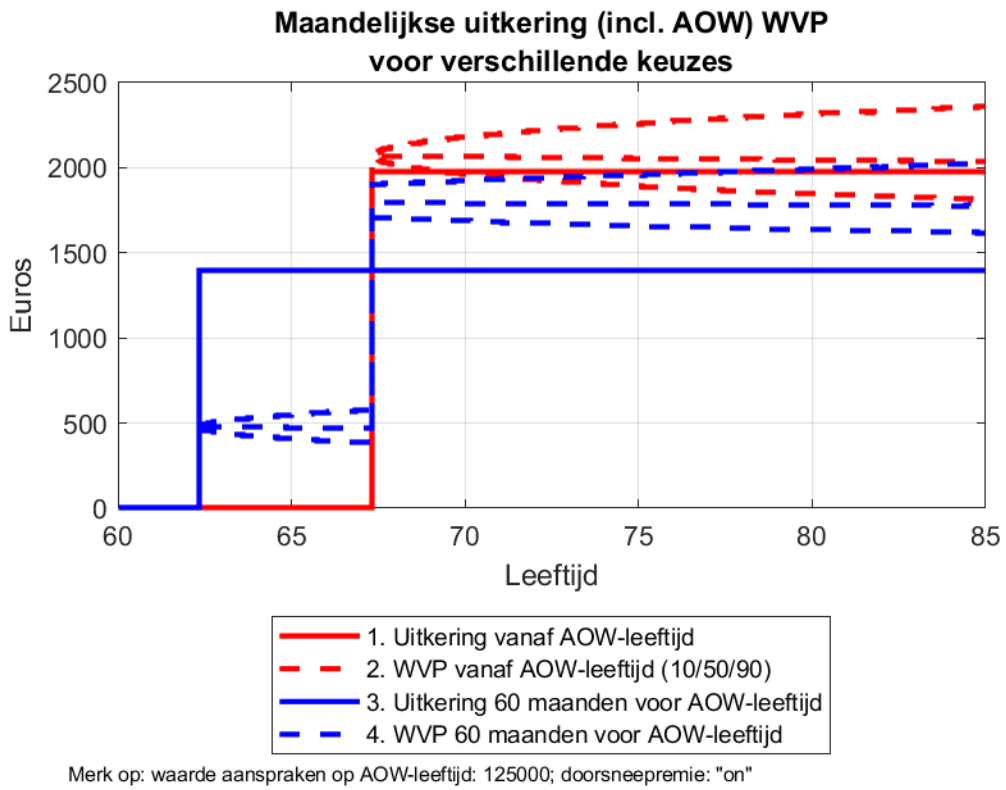

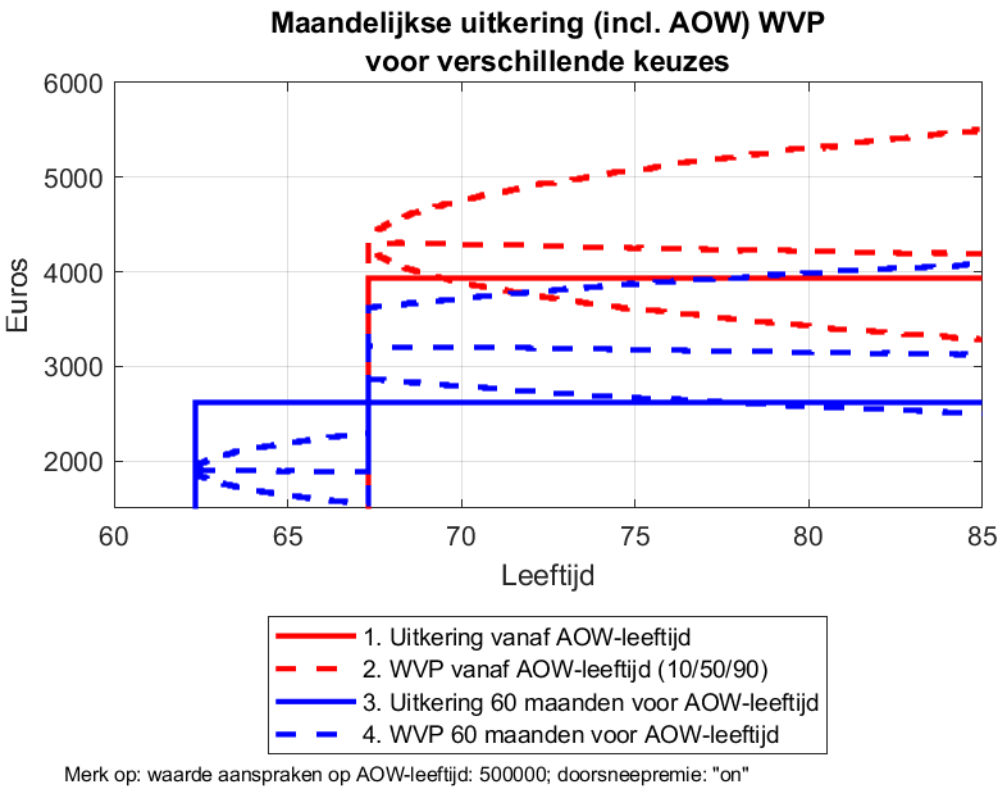

“Klein” tweede pijler pensioenpot

“Groot” tweede pijler pensioenpot

Van bruto naar netto

- Inschatting op basis van de mediane belastingdruk voor AOW-gerechtigde zoals gebruikt in de Bresser e.a. (2018).
  - Bijvoorbeeld: bruto-inkomen gest. huish.: < 22000 is ong. 0.10
  - Bijvoorbeeld: bruto-inkomen gest. huish.: > 80000 is ong. 0.38
- Voor de AOW leeftijd een opslag op basis van Caminada e.a. (2018) Figuur 5.
  - Voor hogere inkomens is dit ong. 10%

Conditionele keuzevrijheid

Netspar

Een vermogend land

- Nederland 4e in EU wat betreft netto-vermogen ens
- <u>Heterogeniteit</u> is echter groot
  - Pensioeninkomen (Onder- en overspaarders)
  - Vermogens
- <u>Ook illiquiditeit</u> is groot
  - Grootste deel vast in pensioenen en woning
  - Weinig vrij spaargeld

Netspar

Naast pensioen ook vermogens in eigen woning en financiële assets

Figuur 2.19 Balansen van werknemers (links) en zelfstandigen (rechts), voor kopers (boven) en huurders (onder), allen met een mediaan inkomen, 2014

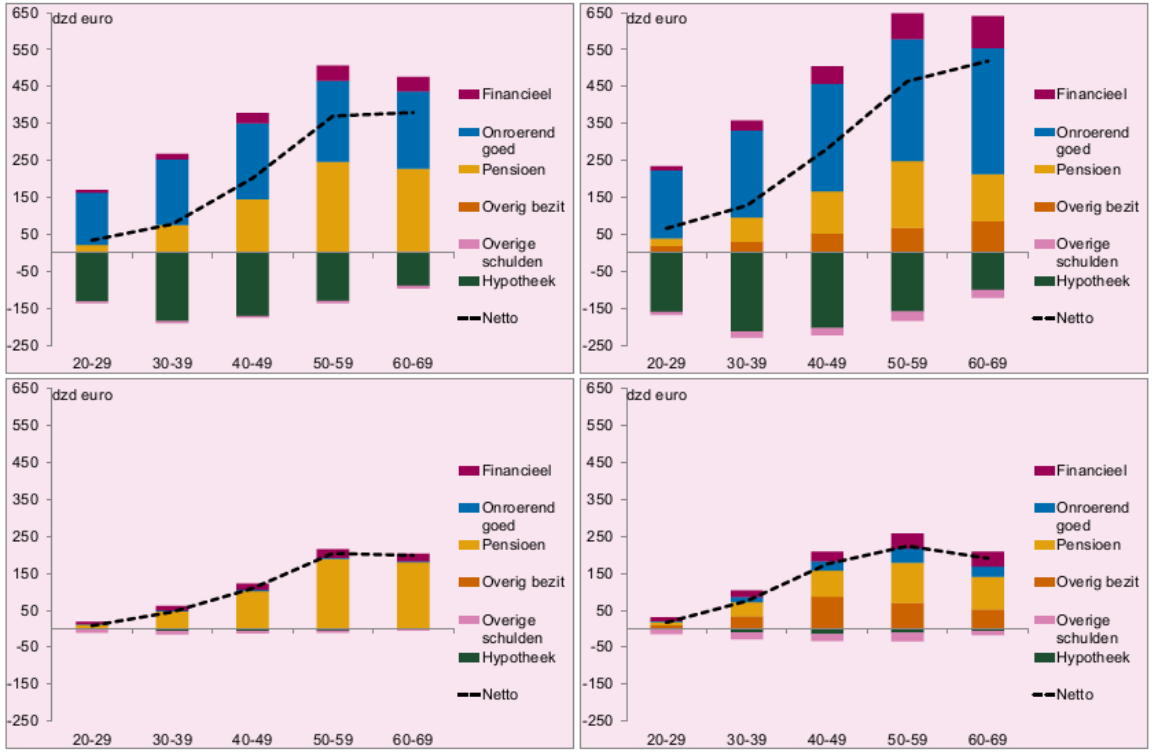

Spreiding is echter groot – vervangingsratio bij pensionering obv alle vermogenscomponenten

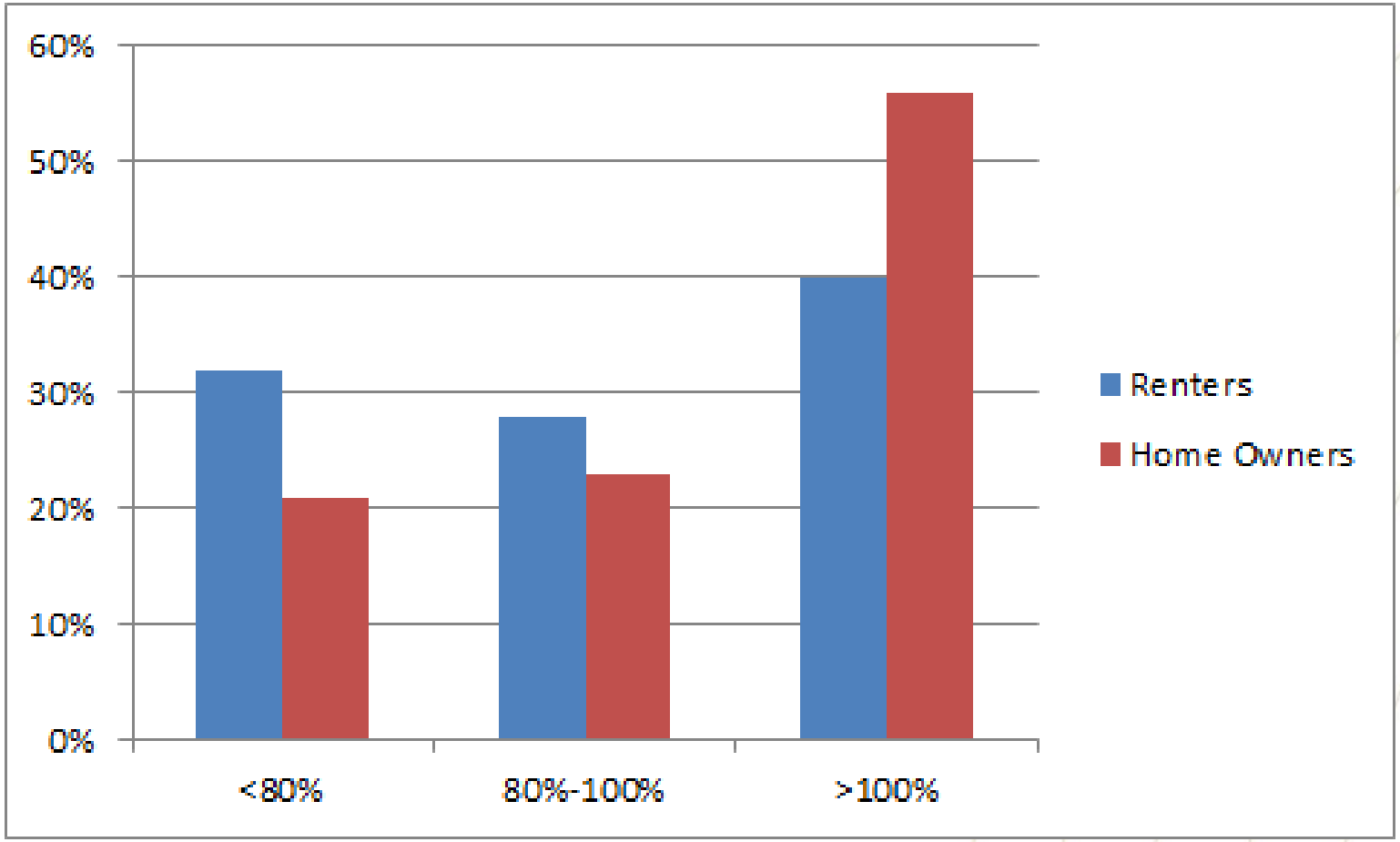

Netspar

Bezwaar bij “Flexibiliteit zonder meer”

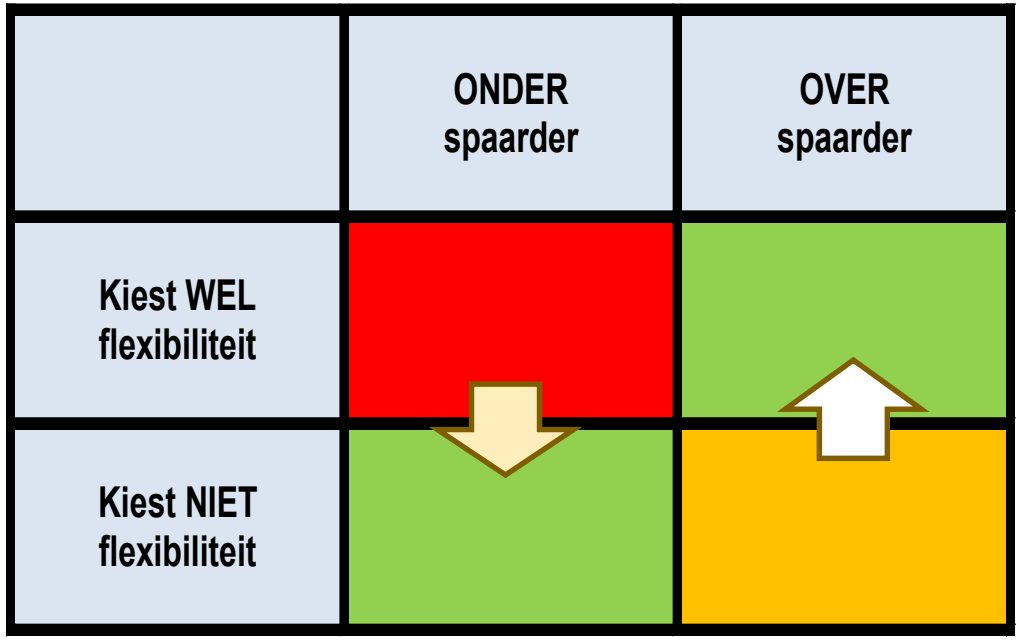

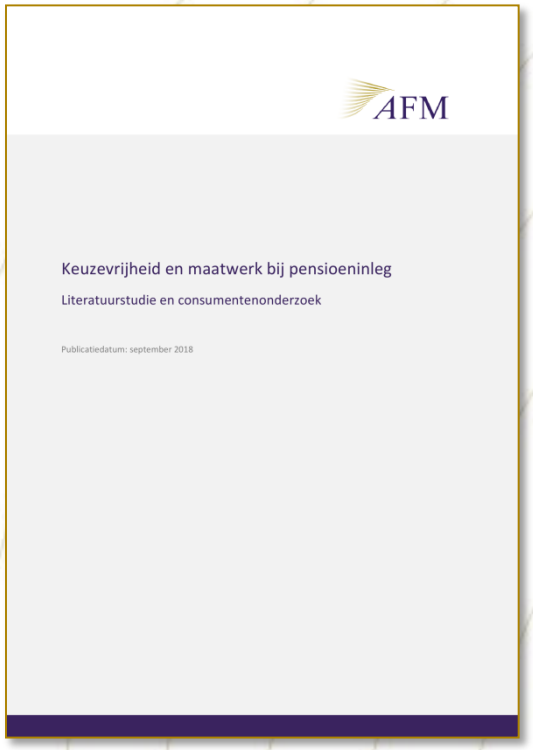

“Er lijkt geen verband tussen wat financieel verstandig zou zijn en de keuze die mensen maken.” (AFM 2018)

Netspar

Beleidsdilemma vormgeving keuzeopties

- Individu kiest – vaak - niet rationeel
  - Ongeduld
  - Geletterdheid

- Moet de professional het individu ondersteunen bij keuzes?

DILEMMA

Dilemma: Sturen op Overspaarders of Onderspaarders?

- Geen keuzeopties creëert overspaarders (illiquiditeit)
- Wel keuzeopties creëert (meer) onderspaarders

	ONDER spaarder	OVER spaarder
Kiest WEL flexibiliteit		
Kiest NIET flexibiliteit		

Netspar

Nieuwe invulling paternalisme nodig

	ONDER spaarder	OVER spaarder
Kiest WEL flexibiliteit		
Kiest NIET flexibiliteit		

- **Faciliteer overspaarders met meer flexibiliteit, maar bescherm onderspaarders (met laag inkomen)**

- Voorstel "Conditionele Keuzevrijheid"
  - "Flexibiliteit ja, als ….."
  - Deelnemer is vrij om flexibiliteit te benutten als aan bepaalde voorwaarde is voldaan

Netspar

“Conditionele keuzevrijheid” vergeleken met alternatieven

Posities	Evaluatie
1. Geen keuze	1. … maar overspaarders illiquide
2. Maatwerk (bindend)	2. ... maar vereist veel informatie, kans serieuze misfit met wat individu wil
3. Conditionele keuzevrijheid	5. Sta ruimte toe aan hen die het zich kunnen veroorloven, maar bescherm onderspaarder
4. Gedragseconomie (defaults, framing, peers)	4. … wel effectief maar zwak in werking, ook ongewilde bijeffecten
5. Vrije keuze	5. … maar meer onderspaarders

Netspar

Conditionele keuzevrijheid over pijlers 2, 3 en 4

- Lumpsum waarschijnlijk in 2e pijler
- Flexibele opname ook faciliteren in 3e en 4e pijler als standaardoptie?
- Is 10% of 20% flexibele opname overall voldoende om individuele preferenties te adresseren?
- Verwachting: JA

Netspar

(Voorlopige) conclusies

- Eerder stoppen met werken meest kostbaar
- 5 jaar eerder stoppen met werken en hoge uitkering voor 10 jaar:
  - Lage inkomen: 30% minder pensioen en 90% minder **aanvullend** pensioen
  - Hoog inkomen: 38% minder pensioen en 57% minder **aanvullend** pensioen
- Deze resultaten worden verstrekt indien lumpsum wordt opgenomen en in een korte periode wordt opgegeten
- WVP: Vervroegde uittreding beïnvloedt inkomensniveau meer dan onzekerheid aandelenrendementen
- Conditionele keuzevrijheid: beschouw **alle** vermogenscomponenten en beperk keuzevrijheid indien inkomen onder bepaald niveau dreigt te zakken

Netspar

Network for Studies on Pensions, Aging and Retirement

Mission Netspar contributes to the ongoing improvement of financing opportunities for the ‘old age’ of Dutch and European citizens through network development, formulating and executing scientific research and knowledge transfer programs.

Extra: $r = 0$

Netspar

Analyse: Eerder stoppen / Hoog-laag ($r = 0$)

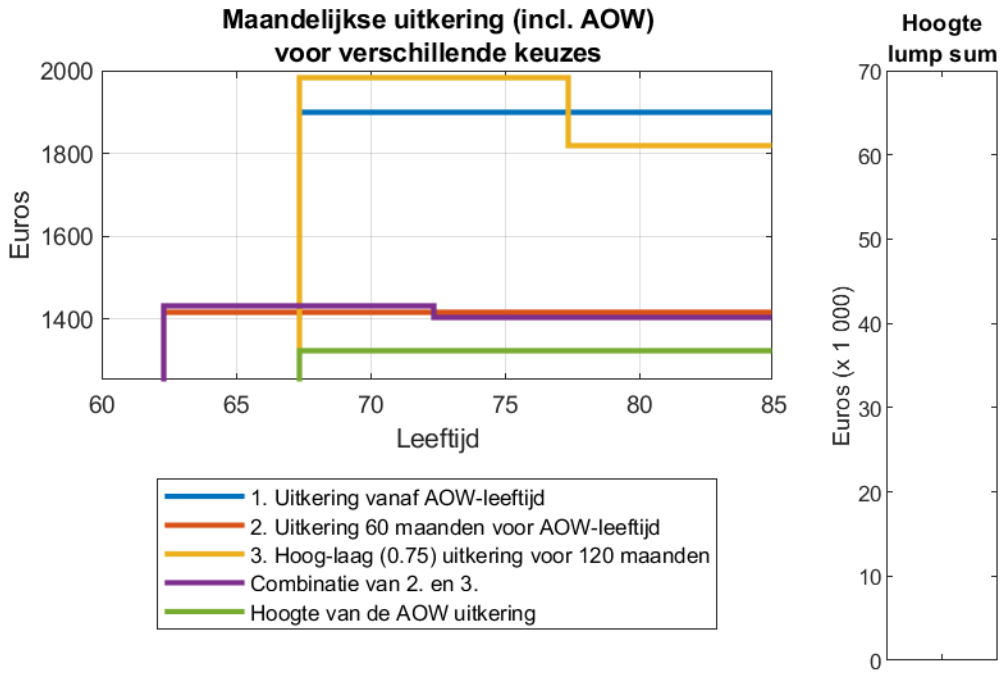

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 125000; doorsneepremie: "on"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

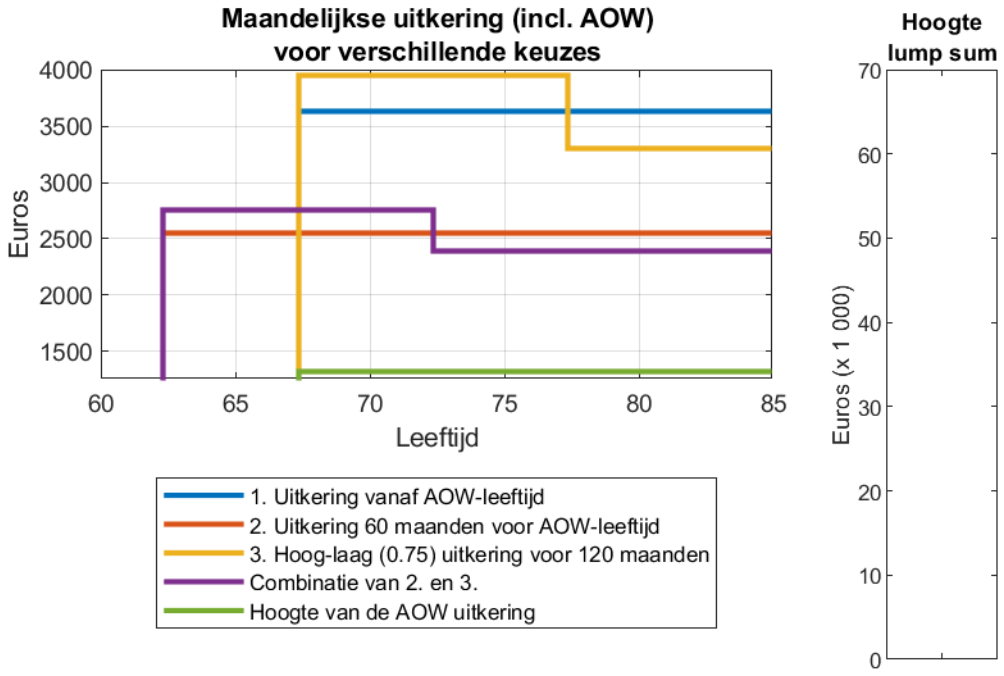

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 500000; doorsneepremie: "on"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

Inkomen t.o.v. 1. Uitkering vanaf AOW-leeftijd - op verschillende leeftijden

1.	2.	3. (70)	3. (80)	C. (70)	C. (80)
1.000	0.745	1.043	0.956	0.753	0.739

1.	2.	3. (70)	3. (80)	C. (70)	C. (80)
1.000	0.702	1.090	0.908	0.759	0.661

Analyse: Eerder stoppen / Hoog-lag ($r = 0$)

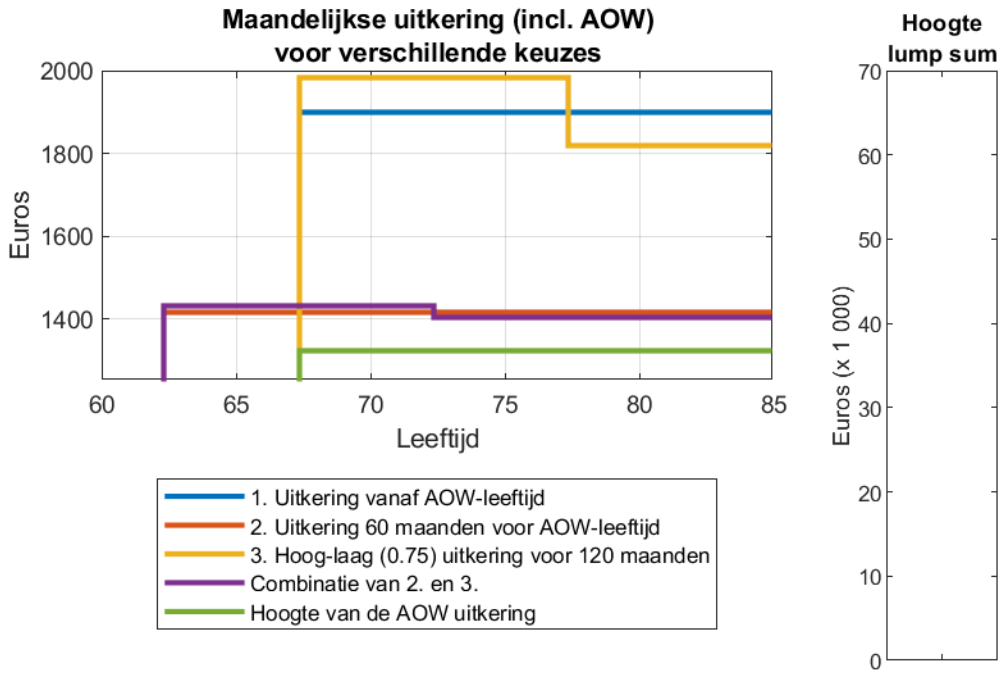

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 125000; doorsneepremie: "on"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

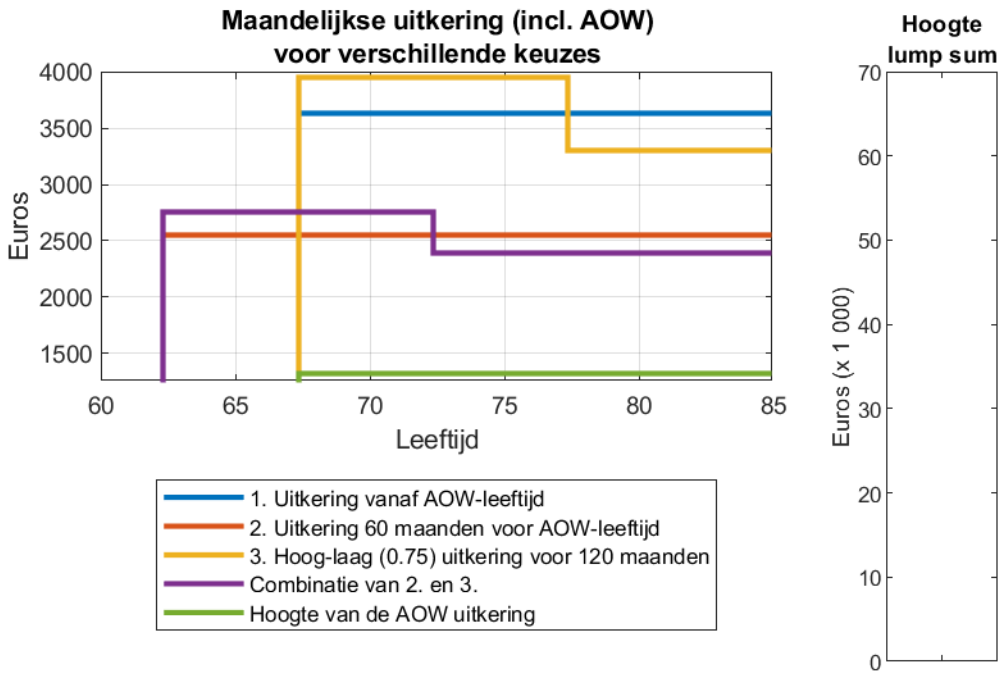

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 500000; doorsneepremie: "on"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

Inkomen t.o.v. 1. Uitkering vanaf AOW-leeftijd - verminderd met AOW-uitkering op verschillende leeftijden

1.	2.	3. (70)	3. (80)	C. (70)	C. (80)
1.000	0.159	1.141	0.856	0.186	0.139

1.	2.	3. (70)	3. (80)	C. (70)	C. (80)
1.000	0.530	1.141	0.856	0.621	0.465

Analyse: 10% Lumpsum

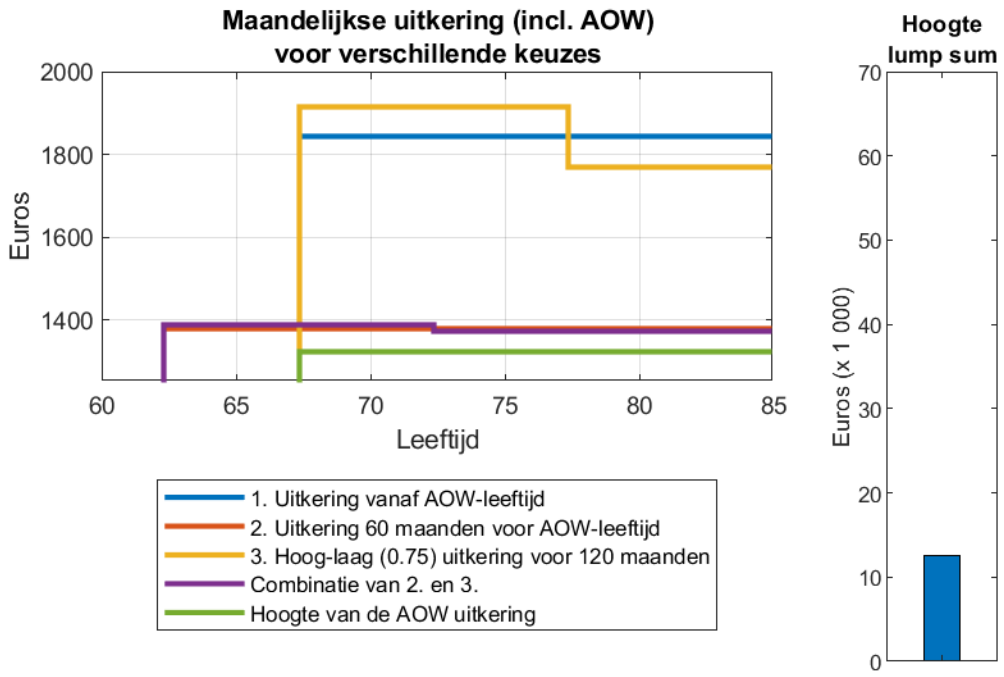

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 125000; doorsneepremie: "on"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

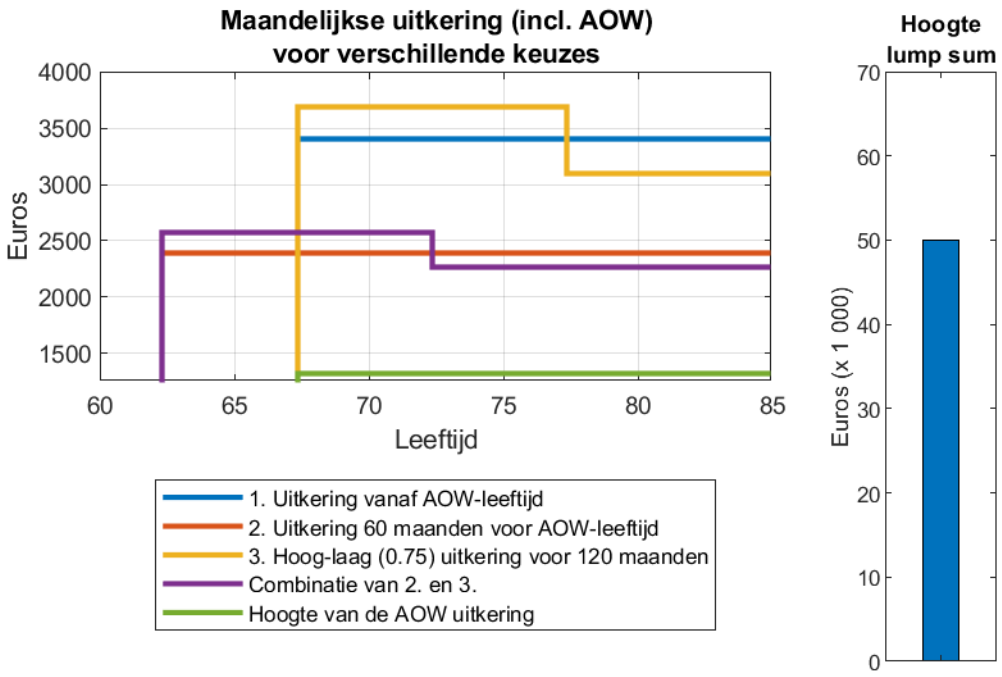

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 500000; doorsneepremie: "on"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

“Klein” tweede pijler pensioenpot

“Groot” tweede pijler pensioenpot

Analyse: WVP met vaste daling

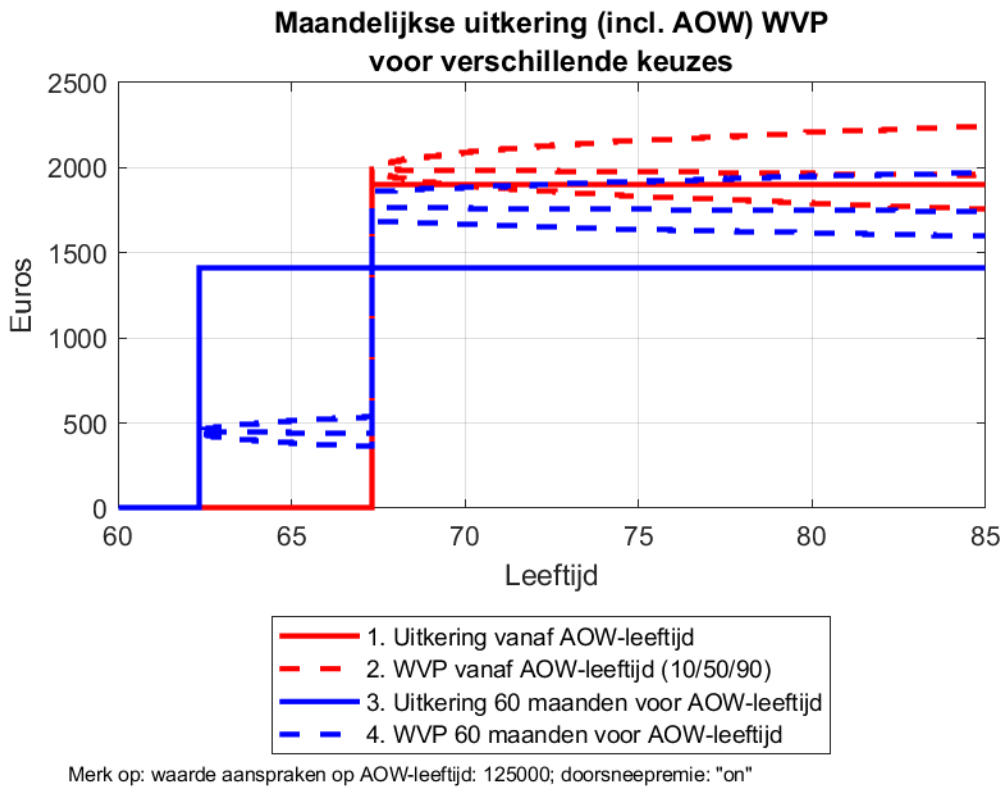

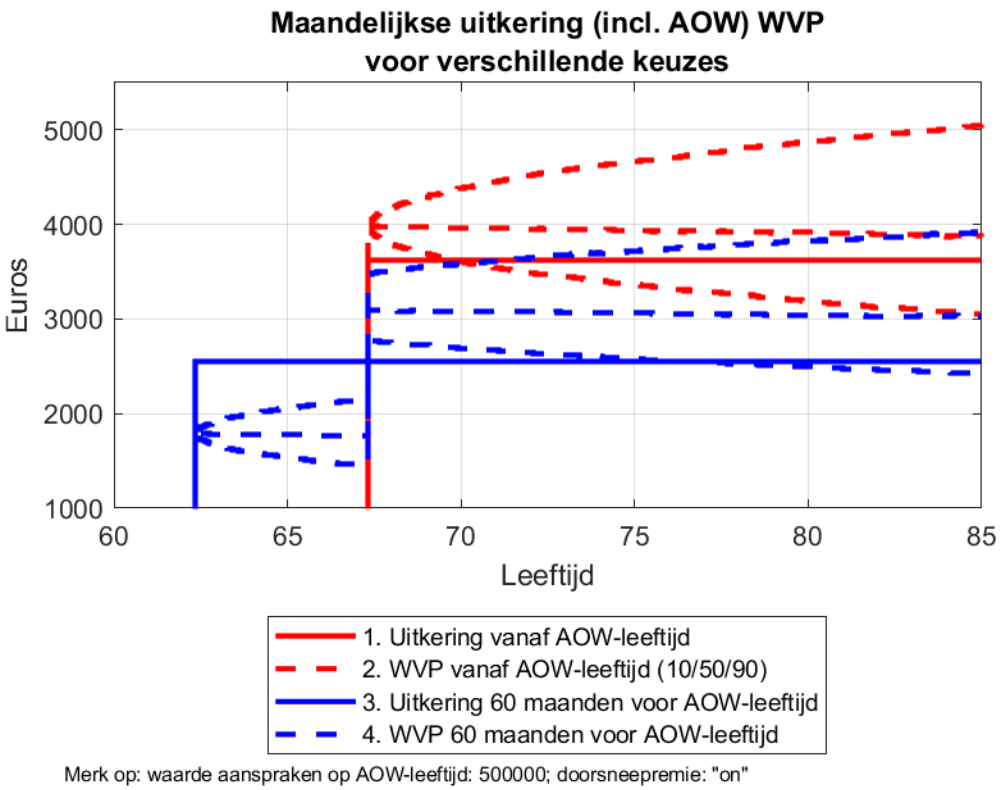

“Klein” tweede pijler pensioenpot

“Groot” tweede pijler pensioenpot

Extra: doorsneepremie: “off”

Netspar

Analyse: Eerder stoppen / Hoog-lag (“off”)

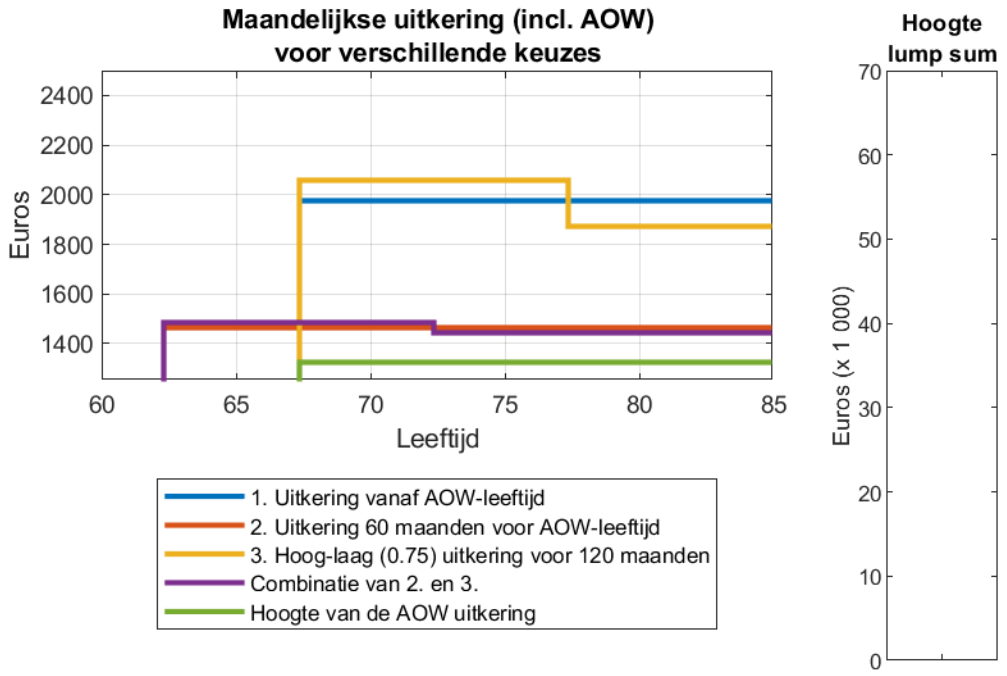

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 125000; doorsneepremie: "off"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

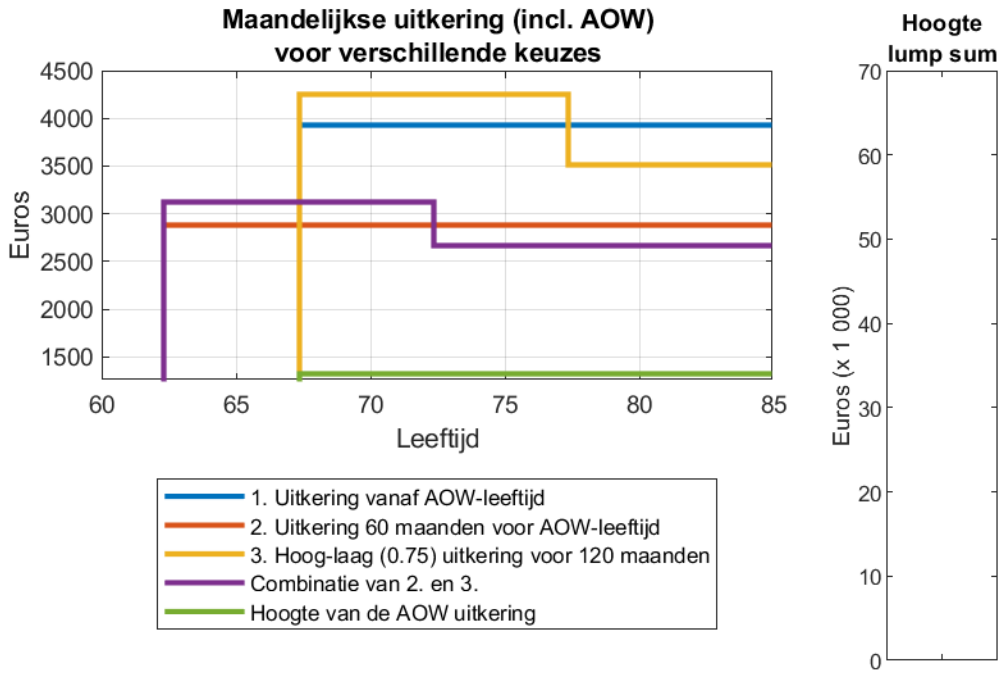

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 500000; doorsneepremie: "off"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

Inkomen t.o.v. 1. Uitkering vanaf AOW-leeftijd - op verschillende leeftijden

1.	2.	3. (70)	3. (80)	C. (70)	C. (80)
1.000	0.742	1.041	0.948	0.752	0.732

1.	2.	3. (70)	3. (80)	C. (70)	C. (80)
1.000	0.735	1.083	0.896	0.795	0.680

Analyse: Eerder stoppen / Hoog-laag (“off”)

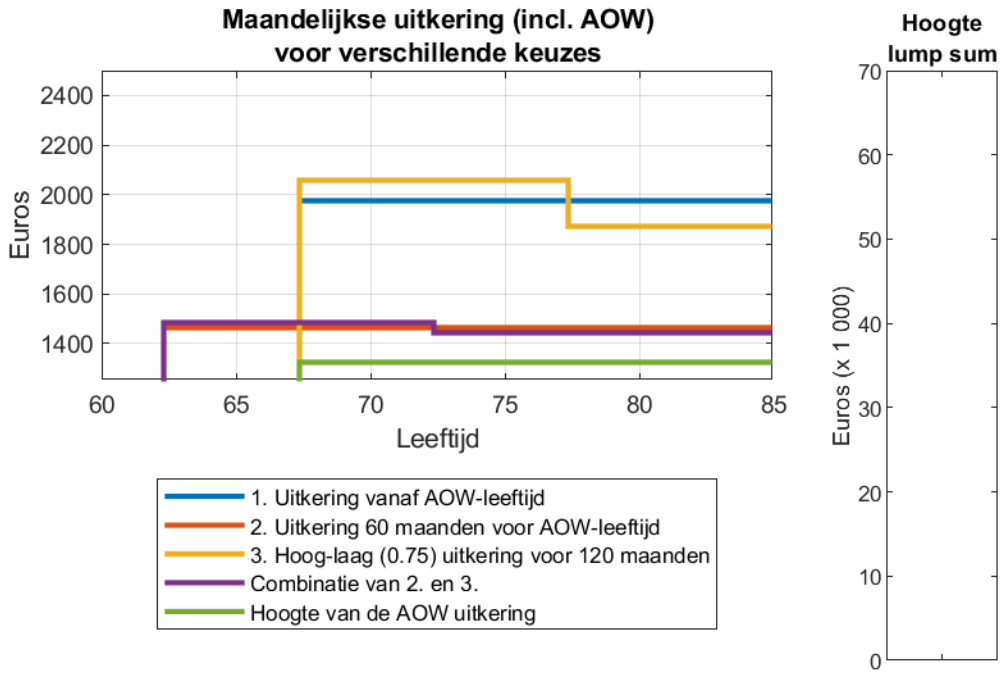

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 125000; doorsneepremie: "off"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

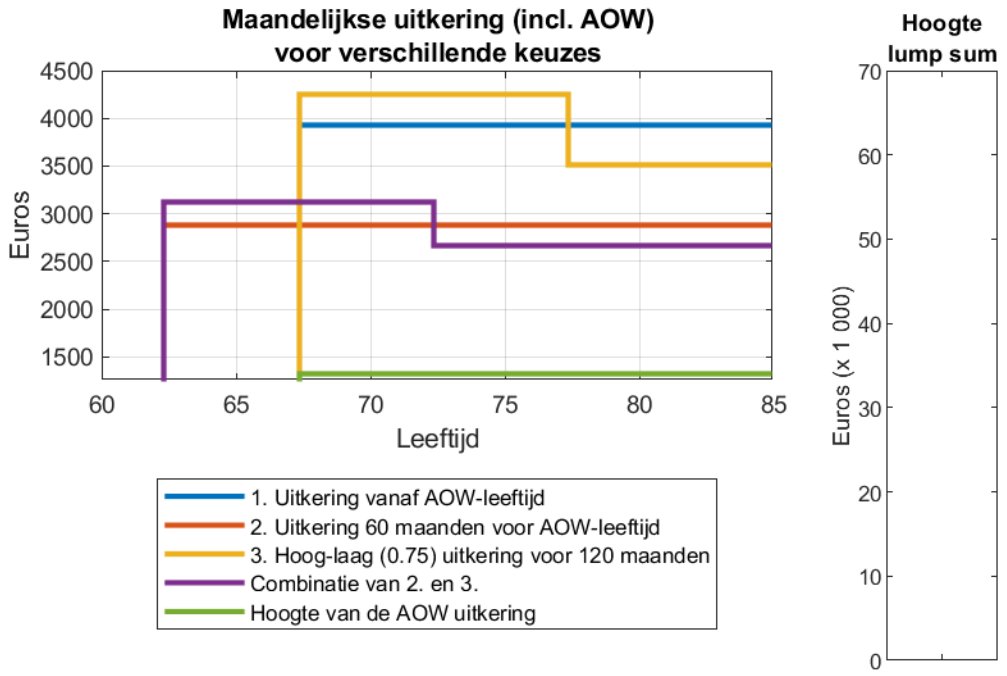

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 500000; doorsneepremie: "off"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

Inkomen t.o.v. 1. Uitkering vanaf AOW-leeftijd - verminderd met AOW-uitkering op verschillende leeftijden

1.	2.	3. (70)	3. (80)	C. (70)	C. (80)
1.000	0.216	1.125	0.844	0.247	0.186

1.	2.	3. (70)	3. (80)	C. (70)	C. (80)
1.000	0.600	1.125	0.844	0.690	0.518

Analyse: 10% Lumpsum

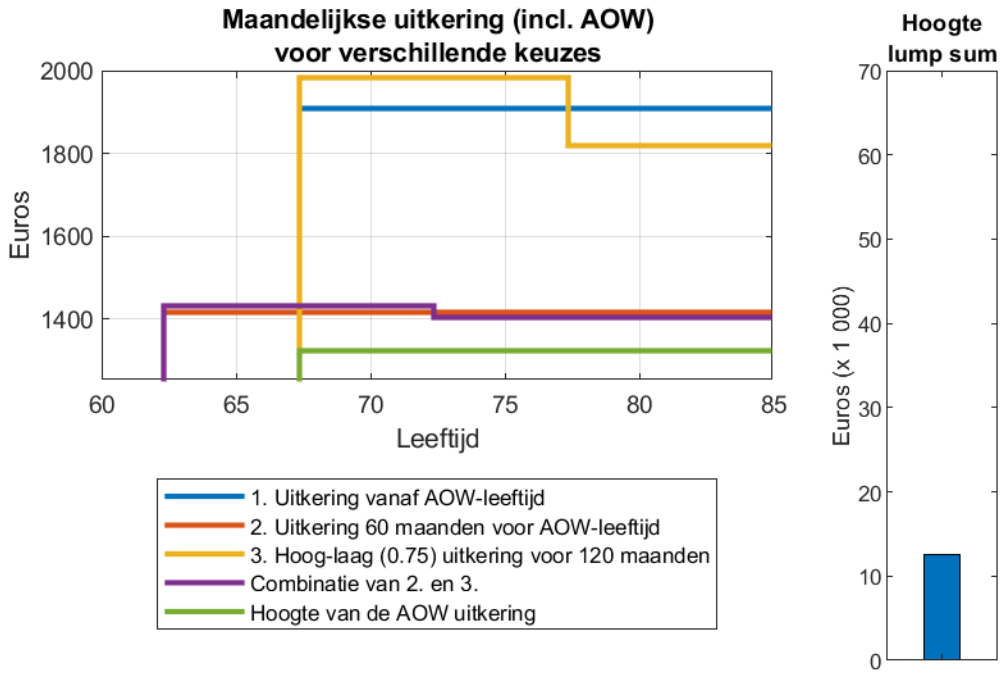

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 125000; doorsneepremie: "off"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

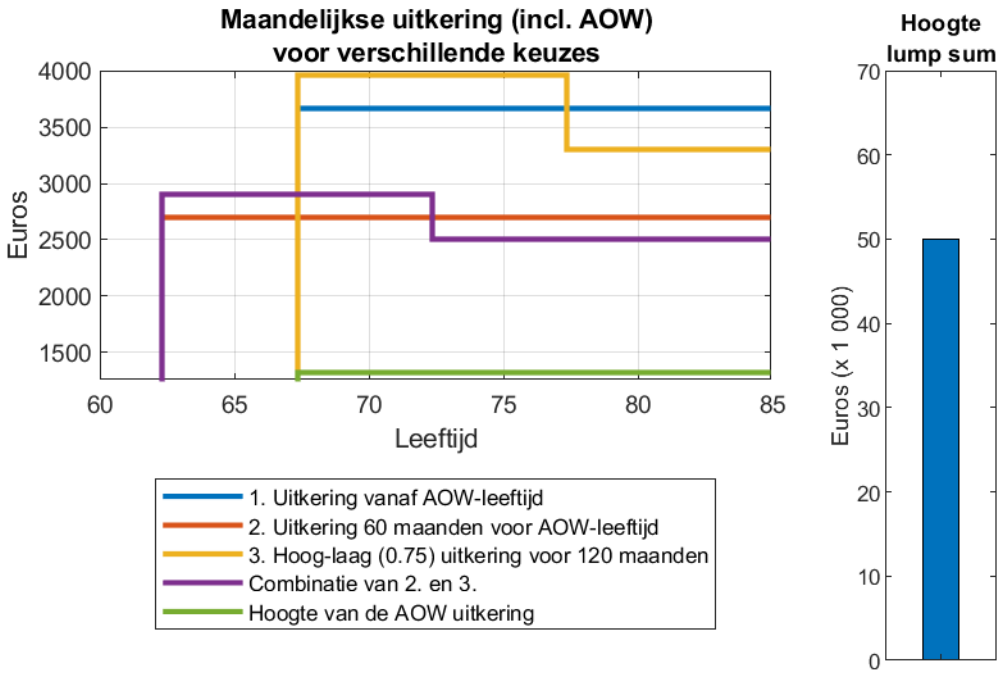

Merk op: waarde aanspraken op AOW-leeftijd: 500000; doorsneepremie: "off"; evt. lump sum op AOW-leeftijd

“Klein” tweede pijler pensioenpot

“Groot” tweede pijler pensioenpot

Analyse: WVP met vaste daling

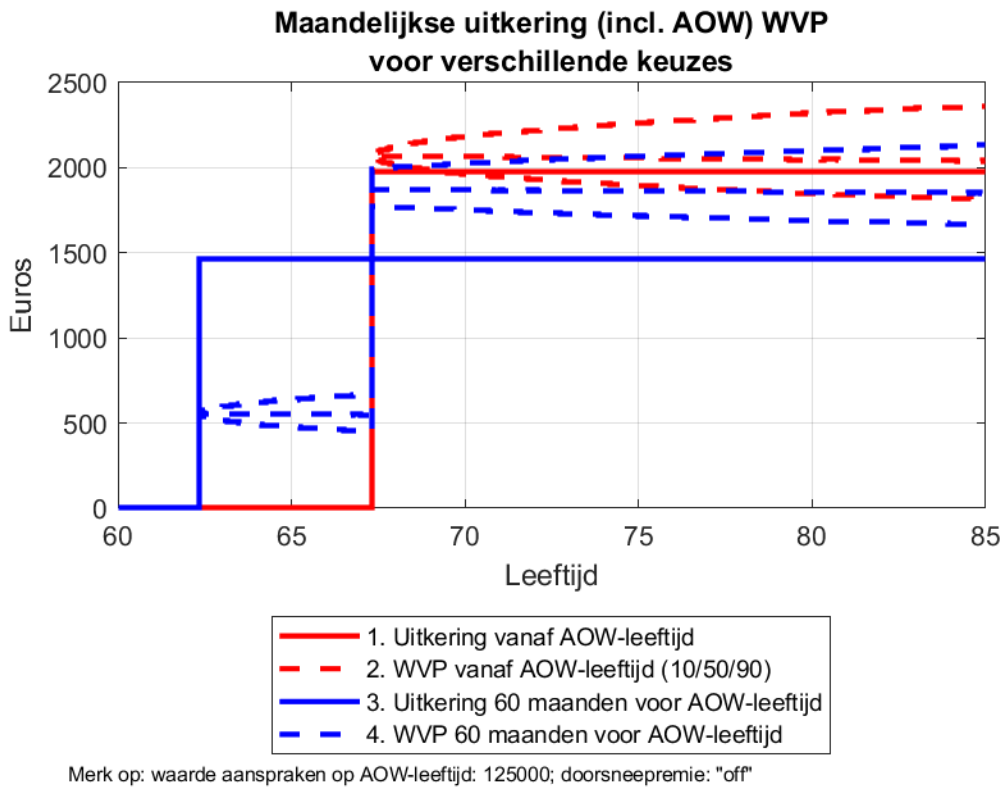

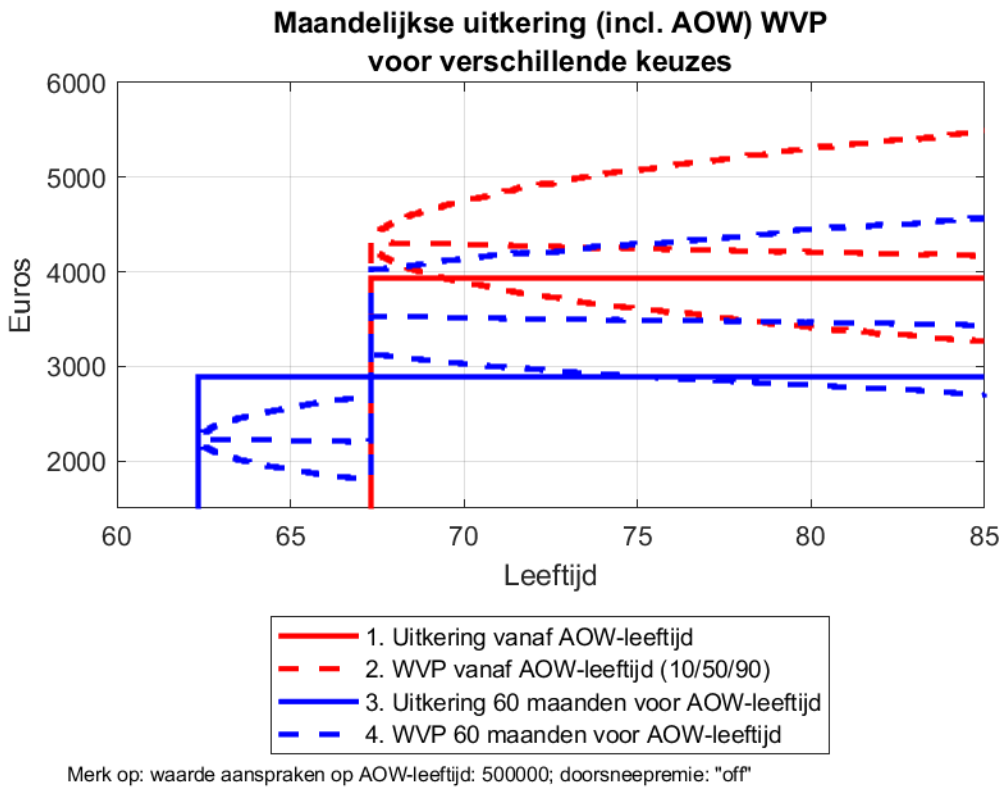

“Klein” tweede pijler pensioenpot

“Groot” tweede pijler pensioenpot